

Vijftiende Bijbelstudie over 1 Samuël 9 : 17 tot 1 Samuël 10: 1 – hoofdstuk 17 van 'Gebeden', Bijbelstudies over Samuël.

1. Zingen: Psalm 133 : 1 en 3
2. Gebed
3. Lezen 1 Samuël 9: 17 – 1 Samuël 10 : 1
4. Welkom en mededelingen

Inleiding

Samuël heeft geweten dat de Heere aan Zijn volk een koning zou geven. Wie dat zou zijn, wist hij echter nog niet. Dat zou de Heere op zijn tijd aan hem wel duidelijk maken. Dat is juist gisteren gebeurd, zie vers 15 'Want de HEERE had het voor Samuëls oor geopenbaard, één dag eer Saul kwam, zeggende': vervolgens vers 16. Op hetzelfde moment dat Saul met zijn knecht de poort ingaat, komt Samuël van de trappen van de poort af. Luister wat Saul aan Gods knecht vraagt: Weet u waar de ziener is? Samuël ziet voor hem een knappe jonge man staan, hoger dan al het volk, van zijn schouder en opwaarts. Een man groot van statuur. Dat Samuël een zwak had oor flinke kerels, blijkt later ook uit de geschiedenis. Gelijk als Samuël deze man ziet, krijgt hij sympathie voor hem. Dan klinkt de stem van de Heere in zijn hart: *'Zie, dit is de man, van welken Ik u gezegd heb: deze zal over Mijn volk heersen.'* Saul en Samuël hebben elkaar gevonden en ontmoet. Zo zien we dat de voorbereiding op de zalving van Saul door Samuël van het begin tot eind spreekt van Gods voorzienigheid. In de vorige Bijbelstudie heeft br. Bregman daar ook al op gewezen

Het moet trouwens wel bijzonder geweest zijn dat op de vraag van Saul: *Waar is het huis van ziener?* Dit wonderlijke antwoord klinkt: *'Ik ben de ziener.'* Maar dat is niet het enige dat Saul verrast, maar ook het vervolg: *'Ga op voor mijn aangezicht op de hoogte, dat gijlieden met mij eet.'* Ze worden tot de ziener gebracht en door deze man Gods ook aan de maaltijd genodigd. Tegelijk voegt Samuël er aan toe: *'Morgenvroeg zal ik u laten gaan'*, spreekt Samuël. En ik heb nog iets aan u te zeggen: die ezellen, die uw vader kwijt was, heb daar maar geen zorg over, die zijn terecht. Daar hoeft u niet meer over in te zitten. Saul voelt aan dat deze oude man een dienaar van God is. En Samuël ervaart deze ontmoeting als een antwoord op de vraag waar hij deze hele dag al mee loopt. Nu wordt het hem duidelijk. Saul zal de toekomstige koning zijn over Israël. De Heere noemt het koning-zijn met het woord 'heersen'. Je kunt dit woord vertalen door regeren, maar hier is heersen niet het gewone woord; dit woord heeft de ondertoon van 'met geweld heersen'. Dat de Heere het zo zegt, laat ons al weten dat Saul met harde hand zal regeren. Zijn regering zal door het volk wel eens als een last kunnen worden ervaren, zodat ze nog wel spijt kunnen krijgen van hun verlangen naar een koning. Het laatste gedeelte van vers 20 is voor Saul een raadsel en brengt hem in verwarring: 'En wiens zal zijn al het gewenste, dat in Israël is? Is het niet van u en van het ganse huis van uw vader? Wat bedoelt de profeet daarmee? Hoor hoe nederig hij antwoordt' Ben ik niet een zoon Jemini, zegt Saul tegen de ziener? Van de kleinste van al de geslachten van de stam van Benjamin? Waarom spreekt u mij dan aan met zulke woorden? Wat een ootmoed! Hij kan niet begrijpen dat de profeet dit tegen hem zegt. Hij wordt er klein onder. Helaas heeft die ootmoed niet lang geduurd. Later moet Samuël tegen Saul zeggen: Weet u nog wel, toe u tot koning verkoren werd, hoe klein u toen was in uw eigen

oog? Maar zodra Saul een ambt heeft, wordt hij groot, ongenaakbaar en hoogmoedig. De ootmoed vond geen wortel in zijn hart. Het kwam niet voort uit een verbroken hart en een verslagen geest. Het was slechts de indruk van het ogenblik dat hem klein maakte. Op dit ogenblik was Samuël blij met deze taal van ootmoed.

Saul en zijn knecht kunnen verder geen vragen stellen, maar worden uitgenodigd om aan de maaltijd, die gehouden wordt, deel te nemen. Aan die maaltijd zullen zij Samuëls persoonlijke gasten zijn. Tegelijk zegt de ziener dat zij de komende nacht bij hem zullen doorbrengen, opdat hij gelegenheid zal hebben om Gods Woord aan hen door te geven. Zo gaan ze samen naar de heuvel waar de maaltijd wordt gehouden. Bij binnenkomst zitten daar al dertig mannen te wachten. En Saul mag plaatsnemen aan Samuëls rechterhand. Een ereplaats en van de kok ook het beste stuk vlees; de schouder van het offerdier. Na de maaltijd gaan Samuël en Saul op het platte dak van het huis, de knecht blijft beneden. Wat zij samen besproken hebben vermeldt Gods Woord niet, maar ongetwijfeld heeft Samuël over drie dingen gesproken. Allereerst over de ernstige toestand waarin het volk des Heeren verkeerde. Ook het droevige verlangen dat in het volk leefde om een koning te hebben, zoals alle volken rondom hebben. Zeker zal ook het heilige ambt van het koningschap ter sprake zijn gekomen. Waaraan moest een waardige en goede koning voldoen? Op dit moment heeft Samuël nog niet gezegd: Saul, u bent het. Dat zal hij de volgende morgen zeggen. Maar hij zal wel gesproken hebben over dat ambt dat nog leegstaat en dat weldra vervuld zou worden door de man die de Heere daartoe bestemd had. Samuël zal ook gesproken hebben de Heere en Zijn dienst. Hoe beminnelijk Gods dienst is, hoe heilig, hoe vol majesteit, maar ook over het Woord van God. En hoe het staat met de verhouding van het hart tot de God des levens. Wellicht wilde Samuël peilen hoe het in Sauls hart gesteld was. Maar... Saul heeft gezwegen. Hij blijft stil, toch staat er: Samuël sprak met Saul op het dak. Ze zullen beiden weinig geslapen hebben. Wanneer het dan morgen wordt en het nog nauwelijks licht is, dan maakt Samuël Saul wakker: *'Sta op, dat ik u gaan late.'* Saul moet zijn knecht vooruit sturen, zodat hij niet bij hen blijft lopen. Dan wordt het duidelijk, waarom de knecht vooruit moet gaan. Samuël zegt: *'Maar sta gij alsnu stil en ik zal u Gods Woord doen horen.'* Als ze samen stilstaan, pakt Samuël uit de plooi van zijn kleed een klein aarden kruikje, gevuld met olie, en giet dat uit op het hoofd van de zoon van Kis en hij kust hem en zegt: *'Is het niet alzo dat de HEERE u tot een voorganger over Zijn erfdeel gezalfd heeft?'* De olie druipt over zijn baard, schouder, borst en straks zijn doortrekt het ook zijn klederzoom. Een bijzonder ogenblik voor Saul, die voelt dat hij op dit ogenblik gezalfd wordt – laten we opletten – niet tot koning, maar tot voorganger. Het woord koning wordt voortdurend vermeden. Voorganger over het erfdeel des Heeren. Priester werden in het O.T. gezalfd, straks zullen ook profeten soms worden gezalfd. We denken aan Elisa. Nu wordt ook een koning gezalfd en straks ook David en Salomo. Een heenwijzing naar Christus, onze Profeet, Priester en Koning.

Wat betekent deze zalving van Saul? Verordining, verkiezing, aanwijzing tot het ambt en in de tweede plaats bekwaammaking tot het ambt. Saul wist door deze zalving dat de Heere hem had uitverkoren, let wel: tot het ambt. We moeten duidelijk onderscheiden de verkiezing tot het ambt is niet de verkiezing tot de zaligheid, tot het eeuwige leven. Saul is ambtelijk de verkorene van de Heere. De olie druipt over zijn hoofd en schouders, zo zal de Heilige Geest ook over de gezalfde komen met Zijn gaven die nodig zijn voor de uitoefening

van het ambt. Verschillende keren lezen we ook bij Saul dat de Geest over hem kwam. De (nog) bescheiden en stille boerenjongen is straks een dappere held, die Nahas, de koning van de Ammonieten, in één veldslag ten onder brengt. Hij is gezalfd tot het ambt, maar... met een breekbaar kruikje. Jaren later zal Samuël hier vlak bij Bethlehem David zalven met een hoorn die niet breken kan. Saul had een vergankelijk koningschap, maar David zal het koningschap ontvangen dat op Christus ziet, het koningschap dat onvergankelijk is. De oude Samuël kust Saul. Waarom doet hij dat? Waardeert hij Saul zo? Het ligt anders, vanaf het eerste moment heeft Samuël veel liefde voor Saul gehad. En bijna tot zijn dood toe heeft Samuël er smart om gehad dat de Heere Saul heeft verworpen. Wat is het dan geweest, dat Samuël Saul kust? Achting, liefde, en genegenheid die hij hier reeds opbrengt voor de eerste koning van Israël. Laten we wel beseffen dat dit voor Samuël een grote mate van zelfverloochening met zich meebrengt. Tot nu toe was hij de man, die het volk leidde, door wie God sprak. Nu moet hij terugtreden. In het persoonlijk en in het ambtelijk leven kan het moeilijk zijn om terug te treden. Plaatsmaken voor een ander, of we nu ouder of jonger zijn. Zelfverloochening! Samuël kust Saul.

Saul zal hoogst verbaasd zijn geweest door deze zalving. Dan gaat Samuël verklaren wat hij gedaan heeft. Dat doet hij in de vorm van een vraag, waarin het antwoord opgesloten ligt. Zo'n manier van vragen is nog sprekender dan wanneer het stellerwijs wordt gezegd. Hij zal een voorganger zijn over Israël? Nee, een voorganger over het 'erfdeel des Heere'. Zo ziet God het volk Israël: Zijn erfdeel, Zijn eigendom, Israël behoort Hem toe en Hij heeft het bij dit volk voor het zeggen. Dat moet Saul goed onthouden, het volk is er niet voor hem, het is voor de Heere, ook al wordt Saul nu koning. Israël wordt nu wel een monarchie, dat wilde volk immers? De Heere stemt met hun wens in, maar het karakter van de theocratie wordt wel behouden. We zouden het zo kunnen zeggen: een monarchie met een aards koning, maar tegelijkertijd een theocratie waarvan God de eigenlijke Koning is. Saul is in feite slechts onderkoning. Geen eigenaar van het volk, maar dienaar. Zijn taak zal zijn *dienen* en niet *heersen*. Saul moet zich schikken naar de wil des Heeren. Hoe ondergaat Saul deze dingen? Dringt het gewicht van deze dingen tot hem door? Schrikt hij terug voor de grootse taak? Heeft hij enig besef van de noodzaak bekwaamgemaakt te worden door Gods Geest? Hij heeft de vorige dag wel tegen Samuël gezegd dat zijn afkomst niet veel voorstelt. Dan lijkt hij ootmoedig en bescheiden te zijn. Toont hij die bescheidenheid ook nu? Van deze dingen kunnen we helaas niet zeggen. Salomo smeekt als eerst om wijsheid. Als Mozes door de Heere geroepen wordt, om in Zijn dienst te staan, probeert Mozes onder die verantwoordelijkheid uit te komen, omdat hij zichzelf er niet geschikt voor acht. Jeremia deinst ook terug bij zijn roeping, omdat hij zich veel te jong voelt. Hoe is dit bij Saul? Zoals gezegd: die vinden we bij Saul helaas niet. Wat miste hij dan? Hij had een veranderd hart, maar geen nieuw hart. Wat nog meer? Hij miste een verbroken hart en een verslagen geest. Hij had wel een zekere bescheidenheid, die best weldadig aandoet. Maar dat was zijn karakter. Een aangenaam karakter is nog geen vrucht van Gods Geest. Wel kan het veel op elkaar lijken. Hij zegt wel: Wie ben ik om dat te mogen doen? En dat hij zich straks tussen de vaten verstopt als het lot op hem valt, is wel heel bescheiden, maar die bescheidenheid is hij weer kwijtgeraakt. Als we de geschiedenis verder vervolgen dat wordt Saul ongenaakbaar hoog. Karaktertrekken kunnen we verliezen, maar de verootmoediging tegenover God

wegens onze zonden is vrucht van de Geest van God. Bij Saul horen we nooit de klanken van David: *'Tegen U, U alleen, heb ik gezondigd, en gedaan wat kwaad is in Uw ogen; opdat Gij rechtvaardig zijt in Uw spreken en rein zijt in Uw richten (Psalm 51)*. Hij ziet wel tegen het ambt op, omdat het hem verraste, maar als hij enkele maanden koning is, dan is hij eraan gewend. De jonge koning Salomo kan niet slapen als hij koning wordt. Hij vroeg aan de Heere, om een verstandig hart om Gods volk te richten. Dit recht opzien tot het ambt miste Saul ten enenmale. Hij miste ook een gebedsleven, de verborgen omgang met God. Nergens lezen we dat Saul de Heere zoekt, zoals het bij David was. Het hongeren en dorsten naar Gods gemeenschap ontbrak. Eigenlijk in één woord kunnen we het samenvatten: Hij miste Christus. Hij had geen deel aan Hem. Denk aan zijn droevig einde. Geen sterfbed, maar hij is uiteindelijk in zijn eigen zwaard gevallen op de bergen van Gilboa. Wat een droevig einde van een man met wie het zo goed begonnen is. Met David was het heel anders, al had hij ook zijn zonden, maar van hem mogen we toch zeggen dat hij Christus kende. We nemen u mee naar Davids sterfbed. Hoor wat hij zegt: *'Hoewel mijn huis alzo niet is bij God, nochtans heeft Hij mij een eeuwig verbond gesteld, dat in alles wel geordineerd en bewaard is.'* Hij spreekt van die Man, Die een Heerser zal zijn in de vreze Gods. Hij heeft een verlangen, een heimwee naar de Christus Gods. Daar hebt u het verschil tussen Saul en David. Tussen nabijkomend werk en waar werk, tussen dood en leven, tussen Adam en Christus. We mogen zeggen dat Saul in geestelijk opzicht niet de juiste man op de juiste plaats is. Hij is niet de koning die het volk echt nodig heeft. Helaas zal de geschiedenis bewijzen dat dit inderdaad het geval is. Maar is het vreemd? Het volk had toch een koning begeerd zoals alle volken er een hebben? Welnu, zo'n koning krijgen ze.

Evenals de vorige Bijbelstudie willen we luisteren naar een gedeelte van de preek van ds. IJsselstein. Hij eindigt zijn preek over 1 Samuël 9 en 10 als volgt:

De aanstaande koning Saul zoekt de ezeltjes van vader Kis. Hij weet ze niet eens te vinden. Rijden op een ezelin was in Israël een teken van 'de Koning Die vrede brengt'. We mogen ons wel vertwijfeld afvragen: Wie toch zal dan de breuk herstellen tussen ons en God, en vrede met de hemel maken? Koning Jezus. Hij zoekt geen ezelin, maar gebiedt er een te halen (Matth. 21 : 2-9), opdat vervuld zou worden wat gesproken is door de profeet, zeggende: *'Zegt de dochter Sions: Zie uw Koning komt tot u, zachtmoedig en gezeten op een ezelin en een veulen, zijnde een jong van een jukdragende ezelin.'* Een Koning Die Zelf vrede maakt. Niet door de Filistijnen te verslaan, maar door de prijs van de verzoening met de hemel Zelf te betalen, met Zijn eigen bloed, met Zijn eigen hart, voor mensen die God verworpen hebben. De vraag tot ons klinkt: Zijn we al onderdaan van deze Koning? Of... zitten we nog zelf op de troon?

Zingen: Psalm 89 : 9